

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 28.

Lördagen den 7 April.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 31 nästlidne Mars.

§ 2.

Herr Talmannen tillkännagaf, att Herr *Liss Olof Larsson*, hvilken infunnit sig i detta sammanträde, för Herr Talmannen anmält, att han icke vidare ämnade begagna sig af den ledighet från riksdagsgöromålen, som i sammanträdet sistlidne torsdag blifvit honom beviljad.

§ 3.

Sedan Riksdagens båda Kamrar förehaft och godkänt de i *Gemensamma omröstningar.* Stats-Utskottets Memorial N:is 47, 48, 49, 50 och 51 samt Banko-Utskottets Memorial N:o 7 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, deri Kamrarne fattat stridiga beslut, och denna dag blifvit bestämd för omröstning öfver de olika besluten, så anställes nu dessa omröstningar, enligt nedan intagna voteringspropositioner, i följande ordning, nemligen:

1:a omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 47.)

Den, som vill, att häradshöfding, hvilken från och med början af år 1878 erhåller afsked, må ega att å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension efter enahanda grunder, som för civile embets- och tjänstemän i allmänhet äro bestämda, samt att häradshöfding, som hädanefter utnämnes, skall vara förpligtad att, så snart han fyllt 70 år, från sitt embete afgå, mot erhållande af full pension, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 28.

*Gemensamma
omröstningar.* (Forts.) Vinner Nej, har förslaget om bestämmande af pensionsrätt för rikets häradshöfdingar samt om skyldighet för dem att vid viss ålder från tjensten afgå, funnits ej böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel af-lagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 56 Ja och 125 Nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 88 Ja och 32 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 56 Ja och 125 Nej, sammanräkningen visar 144 Ja och 157 Nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfver-ensstämmelse med Nej-propositionens innehåll.

2:dra omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 48, punkt. 1:o.)

Den, som vill att, för genomförande af Förvaltningens af Sjö-ärendena ombildning på de i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 18 angifna grunder, Riksdagen må godkänna den samma utlåtande bilagda stat för Marinförvaltningen med de bestämmelser och vilkor för de nya löneförmånernas åtnjutande, hvilka i utlåtandet finnas intagna, att lända till efterrättelse från och med år 1878, samt att i följd deraf det i gällande riksstat under titeln "Förvaltningen af Sjöärendena" uppförda ordinarie anslag 28,400 kronor må under förändrad titel *Marinförvaltningen* förhöjas till 38,600 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Riksdagen, för genomförande af Förvaltningens af Sjöärendena ombildning på hufvudsakligen de i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 18 angifna grunder, godkänt den samma utlåtande bilagda stat för Marinförvaltningen med de bestämmelser och vilkor för de nya löneförmånernas åtnjutande, hvilka i utlåtandet finnas intagna, att lända till efterrättelse från och med 1878, samt i följd deraf det i gällande riksstat under titeln "Förvaltningen af Sjöärendena" uppförda ordinarie anslag 28,400 kronor under förändrad rubrik *Marinförvaltningen* förhöjts till 38,600 kronor.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel af-lagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren

ingått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 117 ja och 70 nej.

(Hemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 21 ja och 101 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 117 ja och 70 nej, sammanräknigen visar 138 ja och 171 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

3:dje omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 48, punkt. 2:o.)

Den, som vill bifalla Kongl. Maj:ts nådiga förslag derom, att reservationsanslaget till beklädnad åt matroser och skeppsgossar, 89,000 kronor, samt förslagsanslaget till beklädnad åt båtmans- samt eldare- och handtverkskompanierna, 138,200 kronor, tillhopa utgörande 227,200 kronor, måtte sammanföras till ett förslagsanslag och under titel af *beklädnad för sjömans- och skeppsgossekorpserna* upptagas till 282,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Riksdagen Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning på det sätt bifallit, att reservationsanslaget till beklädnad åt matroser och skeppsgossar samt förslagsanslaget till beklädnad åt båtmans- samt eldare- och handtverkskompanierna sammanförts till ett förslagsanslag och under titel *beklädnad för sjömans- och skeppsgossekorpserna* upptagits till belopp af högst 282,000 kronor.

Sedan voteringsseklarne blifvit aflemnade samt en sedel af lagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 57 ja och 131 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 89 ja och 34 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 57 ja och 131 nej, sammanräknigen visar 146 ja och 165 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

*Gemensamt
omröstningar.*
(Forts.)

4:de omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 48, punkt. 3:o).

Den, som vill, att Riksdagen, jemte förklarande, att Riksdagen fortfarande anser större och dyrbarare fartygscerter, än som kunna med ett års anslag fullbordas, för närvarande icke böra påbörjas, till krigsfartygsmateriel anvisar för år 1878 ett extra anslag af 1,700,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, jemte förklarande, att Riksdagen fortfarande anser större och dyrbarare fartygscerter, än som kunna med ett års anslag fullbordas, för närvarande icke böra påbörjas, till krigsfartygsmateriel anvisat för år 1878 ett extra anslag af 1,000,000 kronor.

Sedan voteringszedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringszedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 53 ja och 137 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 84 ja och 35 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 53 ja och 137 nej, sammanräkningen visar 137 ja och 172 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

5:te omröstningen.

(Enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 48, punkt. 4:o).

Den, som vill bifalla Kongl. Maj:ts nådiga förslag derom, att till artillerimateriel måtte för år 1878 anvisas ett extra anslag af 1,000,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning på det sätt bifallit, att till artillerimateriel anvisats för år 1878 ett extra anslag af 500,000 kronor.

Sedan voteringszedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren in-

gått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 47 ja och 142 nej.

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts)*

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 74 ja och 46 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 47 ja och 142 nej, sammanräkningen visar 121 ja och 188 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

6:te omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 49, punkt. 2:o).

Den, som vill att Riksdagen, på det Kongl. Maj:t må komma i tillfälle anvisa årliga bidrag till aflöning åt fiskeritillsyningsmän och fiskodlingsinstruktörer vid de större och viktigare vattendragen och sjöarne å orter inom riket, för hvilka stadgar om fiskets skydd och ändamålsenliga bedrifvande blifvit fastställda, på ordinarie stat beviljar och ställer till Kongl. Maj:ts förfogande 20,000 kronor samt förty höjer ordinarie anslaget "Fiskerinarin-gens understöd" från 18,600 kronor till 38,600 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning icke vunnit Riksdagens bifall.

Sedan voteringsseklarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 59 ja och 126 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 84 ja och 38 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 59 ja och 126 nej, sammanräkningen visar 143 ja och 164 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

7:de omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 50, punkt. 1:o)

Den, som vill, att Riksdagens beslut om nedannämnda statsbidrags beviljande skall erhålla följande, af Stats-Utskottet i dess

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Utlåtande N:o 31 föreslagna och af Första Kammaren godkända lydelse: "att Kongl. Maj:ts nådiga proposition må på det sätt bifallas att åt staden Strömstad beviljas, såsom bidrag till inlösen af jord med derå varande byggnader, som erfordras till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af 30,000 kronor och ett lån af 50,000 kronor, att lyftas under år 1878, anslaget i Statskontoret och lånet i Riksgäldskontoret, mot vilkor, i afseende å lånet" etc., röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen bifallit Utskottets ifrågavarande hemställan med den förändrade lydelse, Andra Kammaren derät gifvit, eller: "att Kongl. Maj:ts nådiga proposition må på det sätt bifallas, att åt staden Strömstad beviljas, såsom bidrag till inlösen af jord med derå varande byggnader, som erfordras till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser, samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af 30,000 kronor och ett lån af 50,000 kronor att lyftas under år 1878, anslaget i Statskontoret och lånet i Riksgäldskontoret, mot det att Statskontoret godtgör Riksgäldskontoret sistnämnda belopp, samt mot följande vilkor i afseende å lånet" etc.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 65 ja och 121 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 99 ja och 22 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 65 ja och 121 nej, sammanräkningen visar 164 ja och 143 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

8:de omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 50, punkt. 2:o).

Den, som vill, att det i mom. 4:o) af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 31 föreslagna vilkor i afseende å lån till staden Strömstad skall erhålla följande lydelse: "att inbetalning af den uti näst föregående punkt omförmälda annuitet bör vid hvarje års

slut verkställas, vid påföljd för underlåtenhet deraf att å annuiteten beräknas sex procent ränta från förfallodagen, *dervid dock, derest annuiteten före den 16 Januari näst derpå följande år till Riksgäldskontoret inkommer, samma betalning må anses vara inom behörig tid verkställd, hvadan i sådant fall, den sedan nyssnämnda månads början å annuiteten upplupna ränta eftergifves*“, röstar

*(Sammansamma
omröstningar.
(Forts.)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat att orden "dervid dock, derest annuiteten före den 16 Januari näst derpå följande år till Riksgäldskontoret inkommer, samma betalning må anses vara inom behörig tid verkställd, hvadan, i sådant fall, den sedan nyssnämnda månads början å annuiteten upplupna ränta eftergifves" skola ur ifrågavarande mom. 4:o af vilkoren uteslutas.

Sedan voteringszedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringszedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 27 ja och 145 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 77 ja och 40 nej, hvadan, då dertill läggs Andra Kammarens röster eller 27 ja och 145 nej, sammanräkningen visar 104 ja och 185 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

9:de omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memoriel N:o 51, punkt. 1:o).

Den, som vill, att Riksdagens beslut om nedannämnda statsbidrags beviljande skall erhålla följande af Stats-Utskottet i dess Utlåtande N:o 32 föreslagna och af Första Kammaren godkända lydelse: "att Kongl Maj:ts nådiga proposition må på det sätt bifallas, att för inlösen af den jord med derå varande byggnader, som enligt fastställd plan erfordras till utläggande af gator, torg, och andra allmänna platser, samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, åt Söderhamns stad beviljas ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af sextiotusen kronor och ett lån till belopp af tvåhundrausen kronor, att lyftas, anslaget till dess hela belopp i Statskontoret under år 1878, samt lånet i Riksgäldskontoret med hälften deraf, eller ethundrausen kronor, under år 1878 och hälften under år 1879, uppå vilkor, i afseende å lånet" etc., röstar

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Den, det ej vill, röstar
Ja;
Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen bifallit Utskottets ifrågavarande hemställan med den förändrade lydelse, Andra Kammaren deråt gifvit, eller: "att Kongl. Maj:ts nådiga proposition må på det sätt bifallas, att för inlösen af den jord med derå varande byggnader, som enligt faststald plan erfordras till utläggande af gator, torg och andra allmänna platser, samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, åt Söderhamns stad beviljas ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af sextiotusen kronor och ett lån till belopp af tvåhundrausen kronor, att lyftas, anslaget till hela dess belopp i Statskontoret under år 1878, samt lånet i Riksgäldskontoret med hälften deraf, eller etthundrausen kronor, under år 1878 och hälften under år 1879, mot det att Statskontoret godtgör Riksgäldskontoret det beviljade låneunderstödet, samt på vilkor i afseende å lånet" etc.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning och utföll omröstningen med 66 ja och 100 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagne voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 99 ja och 21 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 66 ja och 100 nej, sammanräkningen visar 165 ja och 121 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

10:de omröstningen.

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 51, punkt. 2:o).

Den, som vill, att det i mom. 4:o af Stats-Utskottets Utlatande N:o 32 föreslagna vilkor i afseende å lån till staden Söderhamn skall erhålla följande lydelse: "att inbetalning af den uti näst föregående punkt omförmälda annuitet bör vid hvarje års slut verkställas, vid påföljd för underlåtenhet deraf att å annuiteten beräknas sex procent ränta från förfallodagen, dock att, derest annuiteten före den 16 Januari näst derpå följande år till Riksgäldskontoret inkommer, samma betalning anses vara inom behörig tid verkstald, hvadan i sådant fall den sedan nys nämnda månads början å annuiteten upplupna ränta eftergifves", röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat att orden "dock att, derest annuiteten före den 16 Januari näst derpå följande år till Riksgäldskontoret inkommer, samma betalning anses vara inom behörig tid verkställd, hvadan, i sådant fall, den sedan nyss nämnda månads början å annuiteten upplupna ränta eftergifves" skola ur ifrågavarande mom. 4:o) af vilkoren uteslutas.

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts)*

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning och utföll omröstningen med 14 ja och 148 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 47 ja och 67 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 14 ja och 148 nej, sammanräkningen visar 61 ja och 215 nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

11:te omröstningen.

(enligt Banko-Utskottets Memorial N:o 7).

Den som, i enlighet med Banko-Utskottets af Första Kammaren godkända förslag, vill att af Riksbankens under år 1876 upplupna vinst 1,300,000 kronor skola öfverlemnas till statsverket samt återstoden, 520,691 kronor 90 öre, åt Riksbanken bibehållas att, då fullmäktige finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas att åt Riksbanken bereda tillgång på guldvaluta, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i enlighet med Andra Kammarens beslut, bestämt, att af Riksbankens under år 1876 upplupna vinst 900,000 kronor skola öfverlemnas till statsverket samt återstoden, 920,691 kronor 90 öre, åt Riksbanken bibehållas att, då fullmäktige finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning och utföll omröstningen med 37 ja och 150 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 86 Ja och 36 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 37 Ja och 150 Nej, sammanräkningen visar 123 Ja och 186 Nej; och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionens innehåll.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10; och

Lag-Utskottets utlåtanden N:is 20 och 21.

§ 5.

Förekom till behandling Stats-Utskottets utlåtande N:o 21, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Åttonde hufvudtitel.

Punkten 1.

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.*

Kongl. Maj:t hade föreslagit, att anslaget till Riksarkivet måtte för tillämpning af här nedan intagna aflöningsstat, med 20,160 kronor förhöjas; varande den af Kongl. Maj:t föreslagna aflöningsstaten så lydande:

	Lön. Kronor.	Tjenstgö- ringspen- ningar. Kronor.	Summa. Kronor.	
Riksarkivets chef	5,000	2,500	7,500	
1 tjänsteman i andra löne- graden	3,000	1,500	4,500	
2 tjänstemän i andra löne- graden	6,000	3,000	9,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 tjänsteman i första löne- graden	1,800	1,200	3,000	
3 tjänstemän i första löne- graden	5,400	3,600	9,000	
Till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträ- den m. m.	—	—	6,000	
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	500	300	800	
Summa	—	—	40,900	

Utskottet, som i förevarande punkt utlätit sig öfver såväl be- *Ang. ny aflö-*
 rörda nådiga framställning som äfven af Kongl. Maj:t i samman- *ningsstat för*
 hang dermed framlagdt förslag till de vilkor, som för åtnjutande *Rikskarkivet.*
 af aflöning enligt nämnda stat skulle vara gällande, hade på an- *(Forts)*
 förda skäl hemställt:

att Kongl. Maj:ts framställning måtte på det sätt af Riksdagen bifallas, att Riksdagen, med godkännande af ett utaf Utskottet uppgjordt, vid Utlåtandet fogadt förslag till aflöningsstat för Rikskarkivet samt af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna vilkor för de nya lönernas åtnjutande, beviljade en förhöjning i anslaget till Rikskarkivet med 16,060 kronor.

Utskottets, i dess hemställan åberopade, förslag till aflöningsstat hade följande lydelse:

	Lön. Kronor.	Tjenstgöringspenningar. Kronor.	Summa. Kronor.	
Rikskarkivets chef	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 tjänsteman i andra lönegraden	3,000	1,500	4,500	
2 tjänstemän i andra lönegraden	6,000	3,000	9,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 tjänsteman i första lönegraden	1,800	1,200	3,000	
2 tjänstemän i första lönegraden	3,600	2,400	6,000	
Till vikariatsersättningar, arfvoden åt extra biträden m. m.	—	—	6,000	
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	500	300	800	
Summa	—	—	36,800	

Enligt anteckning å Utlåtandet, var reservation mot Utskottets ifrågavarande förslag inom Utskottet afgifven af Herr *Carl Ekman*, hvilken yrkat att Rikskarkivariens aflöningsförmåner måtte bestämmas till 5,000 kronor i lön och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar, samt i följd deraf förhöjning i anslaget till Rikskarkivet beviljas med 16,660 kronor.

Efter uppläsningen af Utskottets hemställan, blef Herr *Rydin*, som begärt ordet för att yttra sig i fråga om sättet för punktens föredragning, i sådant afseende uppropad och anförde:

Herr *Rydin*: Då, efter hvad den nu föredragna punkten

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

innehåller och Stats-Utskottets betänkande utvisar, här kan blifva föremål för olika mening *dels* aflöningen för Riksarkivets chef och *dels* antalet af tjänstemän i lägsta lönegraden, så föreslår jag i afseende å föredragnings sättet att *diskussionen* må sträcka sig öfver hela punkten, men att *proposition* må af Herr Talmannen framställas särskildt i fråga om aflöningen för chefen och särskildt i afseende å hvad punkten i öfrigt innehåller.

Det föredragnings sätt, Herr Rydin sålunda föreslagit, blef af Kammaren gilladt; hvarefter ordet lemnades till

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell, hvilken yttrade: Rikets *Archivum* har alltsedan vår storhetstid, då administrationen satte sig i fastare former, varit en ganska betydande länk i förvaltningen. Dess betydelse för de allmänna löpande ärendena fick denna tid sitt uttryck deri, att det utgjorde en integrerande del af administrationens första och egentliga centralverk: kansliet. Under tidens lopp har derutinnan en förändring inträdt, så att de särskilda embetsverken, på samma gång de utsondrat sig från Kongl. Maj:ts kansli, bildat egna arkiv, och riksarkivet, till hvilket hufvudsakligen de äldre urkunderna hänvisades, har derigenom alltmera fått karakteren af en häfdagömma.

Det allmänna föreställningssättet har dock växt med denna förändring, derhän, att riksarkivet, om det ock fått nya uppgifter och en ny verksamhet, likväl icke förlorat något af sin betydelse. Ännu är det af stor vikt för många allmänna ärenden och praktiska frågor, som fordra undersökning af förhållandena för längre tid tillbaka. Men dessutom har det erhållit ett allt större erkännande, och så att säga, en högre rang i och för sin uppgift att vårda urkunderna för en historia, som framför många andra kan sägas vara värd kärlek och aktning och som svenska representationen, hvilken till stor del gjort densamma, icke lär kunna glömma eller vanvärda.

Det har derigenom fått en uppgift, som är af rent vetenskaplig art och hvilken mer än mången annan kan kallas fosterländsk. Det har blifvit hjertat och medelpunkten för all svensk häfdaforskning och dermed för det sjelfständiga historiska studiet i vårt land. Det är efter min uppfattning hufvudsakligen med hänsyn härtill, som Kongl. Maj:t fordrat en sjelfständig ställning för riksarkivet och som Stats-Utskottet godkänt denna uppfattning. Det är ock med behjertande häraf som Stats-Utskottet föreslagit Riksdagen att godkänna det ganska betydliga anslagsbelopp som Kongl. Maj:t för verket åskat. Stats-Utskottet synes dock icke i allo hafva velat erkänna konsekvenserna af nu nämnda uppfattning. Om det nemligen erkännes, att riksarkivet bör vara ett eget embetsverk, så synes det som om samma grundsatser borde för dess chefsplats gälla som för alla andra embetsverks chefsbeställningar. Om riksarkivarien icke längre skall vara en underordnad tjänsteman i Konungens kansli, så synes icke billigt att han skall åtnöjas med samma aflöning som tillkommer underordnade tjen-

stemän eller ledamöter i rikets kollegier. Men dertill kommer, — hvad som i denna fråga eger största vikt — att efter den nyss nämnda uppfattningen riksarkivarien skall intaga en hög plats i den svenska vetenskapens värld. Han skall vara icke allenast ordnare och ledare af ett administrativt embetsverks löpande göromål, utan äfven en af de främsta målsmännen för den svenska hädforsknigen. Det är derföre naturligt att för besättande af denna plats erfordras en alldeles säregen kvalifikation. Kongl. Maj:t har också till denna befattning hittills kallat och kommer väl fortfarande att kalla män, hvilkas namn stå högt inom den svenska vetenskapen, hvilkas varma nit för hädforsknigen kan tjena det yngre släktet till efterdöme och ledning och hvilkas lärda idrotter gjort dem värdiga att uppbära det höga kallet att af riksarkivet bilda en plantskola för hädforsknigen såsom det fordom var en plantskola för administrativ rutin.

Det må vara att för Statsverket är en besparing, äfven af ett så ringa belopp som 500 eller 1,000 kronor, icke att förakta, men nedsättningen uti i fråga varande chefens lön tyckes mig innebära icke blott den inkonsequens jag nyss antydde utan äfven ett underkännande af den höga betydelse, som riksarkivet med rätta tillkommer.

Äfven i afseende på antalet af riksarkivets tjänstemän vågar jag anse att Kongl. Maj:t icke begärt mera än omständigheterna och riksarkivets behof göra oundgängligen nödigt och jag hemställer derföre att Kammaren måtte lemna sitt bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Rydin: Sedan Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Finans-departementet nu lemnat en utredning om riksarkivariens ställning och derigenom ådagalagt behofvet af den aföning, som Kongl. Maj:t föreslagit, så har jag att till dessa skäl lägga några omständigheter, som vidare äro att beakta. Här är nemligen att bemärka, såsom Herr Departementschefen jemväl erinrat, att riksarkivariens ställning är att betrakta ur två synpunkter, *dels* såsom chef för ett förvaltande embetsverk, *dels* såsom chef för en institution, hvilken har ett vetenskapligt ändamål. Till innehafvare af en sådan befattning kan icke kallas hvar och en som har blott en viss öfning i dithörande göromål, utan till erhållande af denna befattning fordras vidsträckta vetenskapliga studier, stor bildning, håg för forskningar samt stilistisk förmåga. Att under sådana förhållanden, då derjemte denna plats är den högsta, hvartill man kan komma på denna väg, ställa denna befattning i jembredd med hofrättsråds- och revisionssekreterare-embetena kan icke vara annat än en obillighet. Det är nemligen att märka, att till hofrättsråds-embetena avancera ledamöterna i hofrätterna efter tur och anciennitet, så att en person som blott en gång fått adjunktion såsom ledamot och icke misslyckats i denna sin verksamhet kan vara säker på att, om han får lefva, blifva i sin gilla tur befördrad till nyssnämnda embete. Hvad revisionssekreterare-embetena beträffar, så ber jag att få fästa uppmärksamheten på

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

att de i de flesta fall besättas med relativt unge män och i allmänhet betraktas såsom expektans-platser till högre befattningar. Jag vill också göra en jämförelse med aflöningen för landssekreterare och häradshöfdingar och visa hvilka utsigter, som erbjuda sig för den som egnar sig åt embetsmannaverksamheten på den juridiska banan. På hädfaforskningens gebit är åter riksarkivarie-embetet den enda högre plats, hvartill man kan komma med nitiskt arbete, användt för att göra tillgängliga för allmänheten riksarkivets skatter. Då frågas: kan man med skäl sätta för denna befattning så låg aflöning som för revisionssekreterare och hof-rättsråd. Jag anser det icke vara rättvist.

Härjemte är att bemärka, att, om man aflönar riksarkivarien på det sätt, som blifvit af en reservant inom Stats-Utskottet yrkadt, så kommer riksarkivarien blott i samma ställning, som han för närvarande innehar. Han har hittills i afseende på aflöningen varit likställd med de äldste ledamöterna i rikets kollegier, för hvilka embetsmän lönen numera är höjd till 7,000 kronor. Att alltså låta riksarkivarien vänta på den högre aflöningen i 5 år, när han vanligtvis först vid ganska mogen ålder tillträder sitt embete, är och kan icke vara till verkets gagn.

Jag vill också fästa uppmärksamheten på huru detta arbetsverk under en förfluten tid, då Sveriges ära utbreddes sig öfver en stor del af Europa hade ett antal embetsmän, som icke var mindre än det som nu finnes föreslaget. i det att vid den organisation som åren 1645—1646 genomfördes, Riksarkivet fick icke mindre än åtta embets- och tjänstemän.

Jag vill äfven nämna att såsom riksarkivarier hafva varit anställda personer, hvilkas namn gjort sig vida kända, såsom Palmsköld i forna tider och på senare tid Hans Järta och Nordström. Om man erinrar sig de literära förtjenster, som den nuvarande riksarkivarien ådagalagt, samt namnen på dem, hvilka ansågos kunna komma i fråga vid tjenstens tillsättande sista gången, så torde deraf vara klart att befattningen fordrar en ganska stor kapacitet, för att icke säga genialitet. Att under sådana förhållanden aflöna riksarkivarien med samma belopp, som är bestämdt för hofrättsråd, till hvilka embeten vederbörande avancera i sin tur, synes mig icke vara öfverensstämmande med billighetens fordringar.

Om vi jämföra denna befattning med sådana, för hvilka löner redan blifvit reglerade, så finna vi att för den enda expeditionschefs-befattning, hvars aflöning är på ordinarie stat uppförd, nemligen för kabinetts-sekreteraren, är lönen bestämd till 7,500 kronor. Man kan också anföra att föreståndaren för teknologiska institutet har en aflöning som uppgår till nämnda belopp. Han har nemligen i lön 6,500 kronor samt dessutom åtnjuter han fri bostad, hvilken förmån kan uppskattas till 1,000 kronor. Samma förhållande är med myntdirektören, hvilken har 6,400 kronor i lön samt fri vedbrand och bostad, hvilka förmåner kunna uppskattas till 1,100 kronor, hvarigenom hans hela lön blir 7,500 kronor. Dessutom vill jag nämna att justitie-kanslern, hvilkens

verksamhet icke är på långt när så maktpåliggande och till hvilken befattnings utöfvande icke erfordras de kvalifikationer som för riksarkivarie-befattningen, har 8,000 kronor i lön och till denna befattning befordras vanligen revisions-sekreterare. På dessa skäl yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition, i hvad densamma afser lönen för riksarkivarien.

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet
(Forts.)*

Om man önskar att den historiska forskningen, på hvilket fält Sverige skurit ganska vackra lagrar, icke skall afstanna, tror jag det vara nödvändigt att icke göra den besparing Stats-Utskottet föreslagit i afseende på tjenstemännens antal och sålunda indraga en befattning i den lägsta graden, ej heller att göra den nedsättning Stats-Utskottet föreslagit med 1,100 kronor i aflöningen för riksarkivarien. Jag frågar om icke beviljandet af dessa 1,100 kronor och bifall till Kongl. Maj:ts Proposition i öfrigt vore ett vackert drag af denna Kammare såsom innebärande ett erkännande af den svenska häfdaforskningens stora betydelse och tillgodo-seende af dess rättmätiga kraf. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Linder: På de grunder Herr Rydin anført ber jag få instämma i hans yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Liss Olof Larsson: Det är nog riktigt hvad herr Rydin nyss nämnde, att det vore mycket vackert af Riksdagen att bifalla allt som begärdes, men då man icke endast har att tänka på att öka statens utgifter, utan äfven hvarifrån medlen till deras bestridande skola tagas, tror jag för min del att Utskottet förfarit riktigare, på sätt det uti sitt betänkande gjort, än om det endast skulle säga ja till alla anslag som kunde begäras.

Jag tror icke att man skall kunna beskylla Riksdagen för att hafva visat sig ogin mot riksarkivet äfven om Kamrarne bifalla Utskottets betänkande.

Utgiftsstaten för riksarkivet har förut uppgått till 24,260 kr., då deri äfven inberäknats dyrtidstillägg för tjenstemännen, och nu har man med ens höjt densamma till 36,800, d. v. s. med mera än 50 % mot dess förra belopp. Det oaktadt är man icke nöjd, utan vill att Riksdagen skall bevilja ännu högre anslag. För min del tycker jag verkligen att Utskottet varit så frikostigt, att man alldeles icke med skäl kan beskylla det för att knussa med statens medel.

Man har här talat om, att man icke borde jämföra riksarkivarien med hofrättsråd och revisionssekreterare, och Herr Rydin yttrade, att förhållandet inom hofrätterna alldeles icke kunde jämföras med riksarkivet, emedan alla, som komma in uti hofrätterna, i tur och ordning blifva assessorer och hofrättsråd, då deremot icke alla af riksarkivets tjenstemän kunna blifva riksarkivarier. Jag tror dock icke att förhållandena gestalta sig så, som herr Rydin påstått, ty det är icke alla hofrättsnotarier som blifva assessorer och hofrättsråd.

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

Han sade vidare att det erfordrades mycken lärdom och en hög grad af bildning för att beklåda riksarkivarieplatsen och jag är också villig att erkänna att så är fallet, men jag tror att han gjort orätt då han jemfört riksarkivarien med ledamöter i hof-rätterna och andra här i Stockholm förlagda embetsverk, då han talte om den oerhördt stora lärdom riksarkivarien skall innehafva. ty det hade enligt min åsigt då legat närmare till hands att jemföra riksarkivarien med professorer.

Desse högt lärde herrar finga i fjor sina löner fastställda till 6,000 kronor och då man betalar riksarkivarien med $\frac{1}{7}$ mera och således gifver Riksarkivarien 1,000 kronor mera i lön än en professor, så tror jag att man äfven från den synpunkten kan försvara Utskottets betänkande.

När jag således kommer att yrka bifall till Utskottets förslag. ber jag att få på förhand tillkännagifva, att det icke är någon afvoghet mot riksarkivet som dervid drifver mig, ty jag uppskattar dess betydelse lika högt som någon annan, men jag gör det, emedan jag tror att när man med ett enda penndrag höjt lönerna för dess tjänstemän med mera än 50 %, har man också på samma gång visat att man vill verket väl.

Grefve Sparre: Jag vill svara den siste värde talaren att ingen här bestridt att Stats-Utskottet i allmänhet med beredvil- lighet gått Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om anslag till riks- arkivet till mötes. Det är endast chefslönen det nu varit fråga om. Jag vill i afseende å denna tillåta mig att göra en liten an- märkning. Det är icke sällan man i denna Kammare finner ganska stor beredvillighet i fråga om aflöningen för de lägre tjänste- mannagraderne, men förhållandet är alldeles motsatt, då det blir fråga om chefsplatserna, ty der prutar man alltid. Ja man anser dem öfverflödiga. Är detta rätt och kan detta vara en riktig hushållning? Om vi i vår enskilda ekonomi vilja hushålla, så sker väl detta icke i allmänhet i fråga om deras löner, som hafva ledningen af våra affärer. Vi äro vanligen så kloka att vi inse, att i fråga om innehafvarne af dessa platser göra några riksdaler mera eller mindre i lön föga till saken; men då det är fråga om den stora mängden af underordnade tjänare, hushålla vi i stället, dels derföre att de äro många till antalet och dels emedan de äro lättare att ersätta. Så har åtminstone jag alltid gått till tillväga. Åt föreståndaren för en fabrik eller inspektoren på en större landtegendom ger man en lön på många tusen kronor under det man åt de lägre arbetarne icke ens beviljar så många hun- drade som man gifvit tusental åt den förre; hvarföre? Jo emedan dennes större skicklighet gör honom eftersökt, och man inser att han genom skicklighet och insigt kan återgälda denna höga lön. Men arbetarne äro flera hundra och tillgången på dem är så stor att man icke behöfver uppväga dem med guld.

Med dessa chefer är äfven i allmänhet det förhållande att de på sin plats icke endast hafva skyldighet att vaka öfver och leda de andras arbete, utan i nödfall sjelfve få verkställa det arbete, som

egentligen åligger de underordnade, ty på chefens ansvar hvilat arbetets fullgörande och det är han, som har hedern eller skammen af det sätt på hvilket det verkställes. Det är derföre också en stor misshushållning att knussla vid fastställandet af lönerna för dessa chefsplatser. Om man ville såsom skäl derför säga att kon-siderationer visades i forna tider vid tillsättande af sådana platser, skulle jag kanske gå in på att i ett sådant påstående låge någon sanning, men detta skäl gäller ej numera, ty dessa tider äro förbi. Numera vill man gerna på hvarje chefsplats finna skickliga, kraftfulla och nitiska män, och sådana får man icke utan att aflöna dem väl. Tillgångarne på emolumenter äro i det praktiska lifvet, mine herrar, så stora, och lockelserna för vetenskapsmannen att på andra håll vinna en riklig utkomst äro så många och så frestande, att staten får se sig väl före om den till en sådan ansvarsfull och svårskött plats som den nu ifrågavarande skall kunna påräkna duglige och insigtsfulle män, som icke låta locka sig åt annat håll.

Man har här nyss talat om professorerne vid våra universitet och att deras löner icke blifvit satta högre än till 6,000 kronor, då man deremot för riksarkivarien föreslagit något mera; men, mine herrar, måne ni icke känna till att lefnadskostnaden i hufvudstaden ställer sig helt annorlunda än i landsorten. Hafva vi icke litet hvar haft kännning af hvad endast hyran går till här i Stockholm, och tro icke herrarne, att skilnaden ensamt i detta afseende mellan kostnaden för en professor och för riksarkivarien — hvilka man naturligtvis fordrar skola bo någorlunda hyggligt — är större än hela skilnaden mellan den af Kongl. Maj:t och den af Utskottet föreslagna aflöningen för riksarkivarien. Men jag vill acceptera den ärade talarrens yttrande om professorerna, och jag ber då för min del att få säga, att det var icke något godt minne som genom detta yttrande väcktes till lif, ty onekligt torde vara att dessa professorer äro alltför svagt aflönade. Senast i går hörde jag upp-gifvas, att icke mindre än två af våra dugligaste professorer vid ett universitet skola hafva sökt anställning såsom redaktör för en tidning här i hufvudstaden; och det kan väl icke kallas en god hushållning att aflöna sina embetsmän så, att de finna med sin fördel förenligt att söka plats som tidningsredaktörer. Vi måste besinna att det i våra dagar icke går an att staten spara på aflöningen åt en tjänsteman, på hvilken ställas så stora anspråk som på riksarkivarien, hvilken ju, på samma gång han såsom chef för ett sjelfständigt embetsverk skall vara skicklig tjänste-man, dessutom äfven bör vara i besittning af en fond af vetenskaplig bildning, som kan berättiga honom att intaga sin plats såsom en af de förnämsta målsmännen för vår hädforsknings. Vi måste betänka, jag säger det ännu en gång, att det icke går an att "gnugga" på aflöningen för en embetsman i den ställning som riksarkivarien. Jag tillhör i allmänhet icke antalet af dem som ständigt och jemt bråka om högre aflöning åt våra tjänstemän, men jag påstår att särskildt i detta fall och just med afseende

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

på den vigt vi ju alla tillerkänna detta embete, hvars innehafvare det tillhör att stå i spetsen för våra historiska forskningar och vårda vårt arkiv, böra vi taga oss väl till vara för att visa oss alltför hushållsaktiga. Det var icke längre sedan än i går jag i en tidning läste en redogörelse för innehålllet af en utländsk tidsskrift, der det talas om att det är hedrande för Sverige att, sedan det upphört att spela en rol såsom eröfrande stat och såsom stormakt, det dock fortfarande vet att åt sig häfda en framstående plats på intelligensens och vetenskapens område, och att i sådant afseende särskildt vår historia erbjuder rika fält att bearbeta. Knusslom således icke i fråga om aflöningen åt den man, åt hvilken vi vilja öfverlemna ledningen af vår häfdaforskning.

Jag hemställer om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Rydin: Med anledning af ett yttrande af Herr Liss Olof Larsson, ber jag att få erinra, att jag aldrig sagt att hvar och en som vinner inträde i en hofrätt ovilkorligen skall kunna påräkna att der avancera till ledamot, utan hvad jag yttrade var, att hvar och en som blir antagen till adjungerad ledamot äfven kan med temmelig visshet påräkna att sedan i sin tur vinna befordran.

I afseende på den jämförelse samme talare uppdrog emellan riksarkivarien och professorerne vid våra universitet kunde väl åtskilligt vara att yttra, men derpå vill jag för min del icke nu inlåta mig. Deremot ber jag att i afseende på den jämförelse jag, då jag förra gången hade ordet, gjorde emellan chefen för riksarkivet och åtskilliga andra tjänstemän, nu få ytterligare tillägga, att riksarkivarien till följd af sin ställning såsom föreståndare för de skatter, som i riksarkivet förvaras och såsom den der står i spetsen för vår häfdaforskning, äfven har till åliggande att mottaga och med upplysningar tillhandagå de många utländingar, som för sina forskningar besöka riksarkivet, i följd hvaraf riksarkivarien åligger en viss representationsskyldighet, som icke någon af ledamöterna i våra kollegier lärer hafva, och hvilket förhållande derföre torde få anses innebära ett ytterligare skäl att sätta riksarkivariens lön något högre än kollegiuledamöternas.

Herr Berg: Jag skall icke tillägga mycket till de skäl, som blifvit anförda för yrkandet att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte bifallas. Jag vill endast fästa uppmärksamheten på en omständighet, som af de föregående talarne icke blifvit vidrörd. Såsom skäl hvarföre Utskottet föreslagit lönen åt chefen för riksarkivet lägre än Kongl. Maj:t åskat, har Utskottet hufvudsakligen åberopat, att riksarkivarien i afseende å löneförmånerna hittills varit likställd med de *äldste* ledamöterna i rikets kollegier. I betraktande af detta Utskottets skäl hade man väntat sig att, då det nu är fråga om att göra riksarkivarien till chef för ett sjelfständigt embetsverk, Utskottet för honom föreslagit åtminstone icke mindre lön, än den, som utgår till de äldste ledamö-

terna i kollegierna. Så har emellertid icke skett. Enligt de stat-
ter, som bestämma lönerna för hofrätterna och de rikets kollegier, *Ang. ny aflö-*
för hvilka lönereglering blifvit faststald, äro visserligen ledamö- *ningsstat för*
ternas löner upptagna till samma belopp, som Utskottet föreslagit *Riksarkivet.*
för riksarkivarien, nemligen till 4,400 kronor jemte ålderstillägg *(Forts.)*
af 600 kronor. Men de äldsta af dessa embetsmän hafva redan
kommit i åtnjutande af detta ålderstillägg, hvaremot riksarkivarien
skulle få vänta på detsamma i fem år och således befinna sig i
samma ställning som de *ynge* kollegii-ledamöterna. Och då den,
hvilken erhåller en chefsbefattning, vanligen uppnått sådan ålder,
att han borde genast komma i åtnjutande af hela den för embetet
afsedda lönen, synes i fråga om dylika befattningar ålderstillägg
vara mindre lämpligt.

Man har uti ifrågavarande hänseende jemfört riksarkivarien
med akademieprofessorerna. Jag vill icke yttra mig mycket der-
om, men vill dock uttrycka den förhoppning att lönen för riks-
arkivarieembetet blifver satt så högt, att en akademieprofessor må
kunna finna med sin fördel förenligt att söka detsamma. Det är
nemligen icke gifvet, att till denna befattning, liksom vid andra
embetsverk, arkivets egna tjänstemän i tur avancera, utan oftast
tagas till densamma, personer stående utom arkivet. Men om
lönen icke bestämmes högre än Utskottet föreslagit, skulle alla
de embetsmän, hvilka redan inträdt i tredje lönegraden och kom-
mit i åtnjutande af ålderstillägg, icke utan minskning i redan
vunnen fördel kunna förflyttas till ifrågavarande chefsplats då han
der icke genast finge ålderstillägg. Jag tillåter mig tillägga dessa
skäl till de många, som redan blifvit anförda för Kongl. Maj:ts
förslag, till hvilket jag yrkar bifall.

Herr Fredenberg: Som jag icke delar de åsigtter, som Ut-
skottet anført för afslag å Kongl. Maj:ts proposition, så skall jag
bedja att få i största korthet angifva de skäl, som varit för mig
bestämmande i denna fråga. Hvad först beträffar lönen åt riks-
arkivarien, anser jag att icke allenast chefskapet för ett sjelf-
ständigt embetsverk, utan ännu mera de vetenskapliga kvalifika-
tioner, som en sådan chef, som den ifrågavarande, måste besitta,
fullt ut motsvara en aflöning, som är något högre än den hvilken
åtnjutes af de äldste ledamöterna i rikets kollegier, med hvilka
chefen för riksarkivet uti ifrågavarande hänseende förut varit lik-
stald, och som möjligen kunde anses lämpligt då detta embets-
verk utgjorde en underafdelning af ecklesiastik-departementet. För
öfrigt har jag med bästa vilja i verden icke kunnat utfundera
den egentliga betydelsen af den sista klämman i Stats-Utskottets
utlåtande, att tjänstemännens fåtal skulle vara ett skäl att knappa
in på chefsens lön. Jag tror nemligen icke att en chefs arbete
kan med vanlig regula de tri uträknas efter antalet tjänstemän i
verket, ty, i sådant fall, skulle t. ex. chefen för statens jernvägs-
trafik, som har en så stor tjänstemannapersonal under sig, redan
vid tillträdet af sin befattning, blifva krossad under den oerhörda
arbetsbördan; men, mina Herrar, riksarkivet är en vetenskaplig

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

institution af stor betydelse, hvars chef det åligger icke allenast att med omsorg och eftertanke leda, utan äfven deltaga i sina underlydandes vetenskapliga arbete, och detta tror jag är en börda som är fullt ut så tryckande, som de omsorger, hvilka hvila på cheferne i de öfriga förvaltande embetsverken. Skulle Utskottet åter mena att fåtalet af verkets tjänstepersonal skulle göra, att kostnaderna för chefen att representera icke behöfde blifva så stora, så medgifver jag att detta till en del är sannt, men om vi taga i betraktande huru vår tids forskningsbegär hit samlar en stor mängd vetenskapsmän såväl från vårt eget land, som från utlandet, för att draga nytta af arkivets skatter, så tror jag att den gästfrihet, som riksarkivets chef härigenom ser sig nödsakad att utöfva, är fullt ut lika kostsam som den representationsskyldighet, hvilken åligger cheferne i större embetsverk mot sine underlydande tjänstemän.

Hvad åter beträffar det antal tjänstemän, som bör finnas inom verket så anser jag, att, då detta antal för 200 år sedan var ungefär detsamma som det nu är, detta är ett tillräckligt skäl att, då arkivets samlingar sedan dess mångdubblats, en tillökning äfven i tjänstemännens antal bör ega rum, och jag anser detta så mycket hellre, som det är tydligt, att den mängd vetenskapsmän som från alla håll tillströmma för att i arkivets samlingar inhemta upplysningar, genom sina förfrågningar och den vägledning, som de söka erhålla af arkivets tjänstemän, måste betydligt störa dem i deras ordinarie arbete.

För öfrigt är tjänstemännens antal i detta embetsverk så litet, att befordringen derstädes till följd deraf är särdeles trög, och då forskningarne i arkivet kräfvat den nu föreslagna lilla tillökningen i arbetskraft så är en ny lön i andra graden särdeles välkommen; ty jag vet speciellt, att den pligtrogne och skicklige embetsman, som, om Kongl. Maj:ts förslag nu antoges, skulle komma i åtnjutande af högre lön, har tjenat verket i 20 år. Det är sannerligen ingen lysande uppuntran för unga vetenskapliga förmågor att söka sig in på en bana, der befordringen visat sig vara så trög och ogynsam.

På grund af hvad jag nu haft äran anfora, yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Carl Anders Larsson: Då Stats-Utskottets öfriga ledamöter icke vilja lemna Herr Liss Olof Larsson något understöd, skall jag anhålla att få fasta uppmärksamheten derpå, att det i längden icke går an att oupphörligen höja embetsmännens löner. För min del hyser jag dessutom den åsigten, att ju högre löner man tilldelar embetsmännen, till desto mindre nytta länder detsamma för det embetsverk, hvilket de tillhöra. Ty derigenom att de komma i åtnjutande af öfverflödiga löner, sättas de i tillfälle att lefva bland de store, hvilket i sin ordning gör dem mindre fallna för forskning och arbete inom verket. Hvad nu beträffar talet om de uppoffringar, sådana embetsmän, som den ifrågavarande, måste vidkännas då utländske vetenskapsmän besöka deras

embetsverk, synes det mig som om det snarare vore dessa utlän-
dingar, som borde bjuda cheferne såsom en gård af tacksamhet
för den välvilja, hvarmed de blifva bemötta, då de vilja forska i
våra embetsverk. Då nu Kongl. Maj:t tillsatt en komité för reg-
lering af embetsmännens löner och Riksdagen flere år ropat på
en sådan reglering, vore det ju underligt om man härvidlag skulle
gifva denna komité ett misstroendevotum. För min del anser jag
äfvén det af komitén föreslagna beloppet vara för mycket, ehuru
jag icke vill påyrka någon minskning deri. Att i dylika fall lita
mera på regeringens förslag går i längden icke an; ty vi märka
alltför väl den röda tråd, som genomgå dessa förslag, eller att
söka åt de högre embetsmännen skaffa öfverdådiga löner, under
det att man sällan, åtminstone i samma proportion, gör något för
att främja de lägre embetsmännens intressen.

Jag tror således att vi med allt skäl kunna hålla oss till
hvad den af Kongl. Maj:t tillsatta komitén i detta fall föreslagit.

Herr Liss Olof Larsson: Jag hade icke tänkt begära or-
det vidare i denna fråga, men då någon annan af Utskottets leda-
möter icke velat uppträda, har jag nödgats ånyo besvära Kam-
maren. Förmodligen beror de öfriga Utskottsledamöternas tyst-
nad på den uppfattningen hos dem, att Utskottets betänkande i
den föredragna punkten är så väl motiveradt att något derutöfver
icke behöfver tilläggas — en uppfattning, som jag i allo delar.
Men med anledning af hvad Herr Grefve Sparre anført ber jag
att få framställa några anmärkningar. Han talade om att det
vore skäl uti att åt chefen för ett embetsverk gifva en hög af-
löning, emedan i alla embetsverk det största ansvaret hvilar på
denna embetsman. Så synes det dock icke alltid vara, ty för
några dagar sedan då det var fråga om Marinförvaltningen och
jag tog mig friheten fästa uppmärksamheten på vigten af att i
spetsen för denna förvaltning ställdes en chef, så förklarades det
att någon chef alls icke behöfdes. Om man derföre inom *en* för-
valtningsgren kan reda sig helt och hållet utan chef, så måste
det väl kunna förutsättas att inom andra grenar af förvaltningen
ansvaret icke hvilar på chefen i så hög grad som man velat låta
påskina.

Hvad beträffar jämförelsen mellan riksarkivaries och professors
aflöning och den erinring som den värde talaren gjorde mig om
att lefnadskostnaden för riksarkivarien, hvilken nödgas bo i huf-
vudstaden, blefve betydligt högre, så trodde jag mig icke behöfva
i min ordning erinra den ärade talaren om att vi äfvén hafva
professorer, som äro anställda vid undervisningsanstalter i huf-
vudstaden och som följaktligen likaledes äro nödsakade att här uppe-
hålla sig. Desse professorer hafva dock icke större löner än uni-
versitetsprofessorerne. Och för öfrigt hör man alltid, så ofta det
är fråga om löner för embetsmän, bosatte i hufvudstaden, det
skälet framdragas att lefnadskostnaderna här äro större än annor-
städes och att man derföre icke får vara sparsam vid lönebe-

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

loppens bestämmande. Men åter då det gäller embetsmän i landsorten och man icke kan åberopa detta skäl, då talar man om rangen och säger att det icke går an att bestämma lönen för den eller den tjänstemannen till ett lägre belopp, emedan han derigenom skulle blifva sämre aflönad än andra embetsmän, hvilka icke stå öfver honom i rang. Samme talare uttryckte äfven en farhåga med afseende på professorslönerna, att dessa embetsmän skulle kunna till följd af sin klena aflöning blifva frestade att slå sig på andra sysselsättningar, såsom t. ex. redaktörsbefattningar för tidningar m. m., under påstående att två redan sökt sådan befattning. Jag tror icke att sådant är att befara. Och för resten om så äfven skulle ske med någon — många kan det icke blifva — så komme ju dessa lärda Herrars vetande i så mycket rikare mått landet till godo, och deri kan jag för min del icke se någon afskräckande fara. Riksarkivets bestånd beror ingalunda på dessa 500 kronor, hvarom nu är fråga. Jag tror att Utskottet har förfarit fullkomligt riktigt, då detsamma i likhet med löneregeringskomitén ställt riksarkivet under jemförelse med andra embetsverk. Jag medgifver gerna, att tjänstemännens antal i en framtid kan blifva otillräckligt, om man nämligen skall, såsom nu sker, till riksarkivet samla allt både likt och olik, och jag skulle förden skull gerna vara med om att lemna ett anslag för åstadkommande af en utgallring ur arkivet af allt värdelöst, som der under årens lopp lagts på hög — ty sådant finnes onekligen. I annat fall blifver inom en snar framtid så väl dess lokal som antalet af dess tjänstemän otillräckligt.

Slutligen ber jag att få upplysa om att vid geheimerkivet i Köpenhamn finnas allenast tre ordinarie tjänstemän och, om jag minnes rätt, 3 extra ordinarie eller assistenter, af hvilka chefen har en lön af 4,000 kronor, hvilken lön dock hvar femte år höjes med 400 kronor, tills den uppgått till 6,000 kronor. Och hela anslaget till detta arkiv uppgår visst icke till mer än hälften af anslaget till vårt riksarkiv. Häraf framgår ju tydligt, att man icke med någon befogenhet kan förebrå oss för någon öfverdrifven sparsamhet i fråga om vårt riksarkiv.

Hvad för öfrigt blifvit anfördt, har icke heller varit af beskaffenhet att rubba min åsigt i frågan och jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Hörnfeldt: Man var inom Utskottet till en början temligen villrådig huru man skulle ställa sig med afseende å denna fråga, så mycket mer som inom den afdelning af Utskottet, till hvars förberedande behandling frågan först öfverlemnades, funnos få, som egde närmare kännedom om riksarkivet och man i följd deraf icke så säkert kunde bedöma, kuruvida icke Kongl. Maj:ts förslag vore till alla delar riktigt och antagligt. Men sedan man fick tillgång till löneregeringskomiténs betänkande, så var det naturligt att man måste taga hänsyn till de uttalanden i fråga om riksarkivet, som der funnos afgifna. Man fann då äfven otvifvel-

aktigt att de löner, som komitéen i sitt betänkande föreslagit, vore fullt tillräckliga.

En annan talare har redan fäst uppmärksamheten på att staten för riksarkivet blifvit höjd med femtio procent, eller med 12,540 kronor; och då så är förhållandet, må man sannerligen kunna förundra sig öfver huru någon kan påstå, att Stats-Utskottet i fråga om detta anslag "knusslat". Den värde talare, som uttalade ett sådant påstående, gjorde dervid en jmförelse i syfte att visa, huru vi i våra enskilda förhållanden icke se på några kronor mer eller mindre, då det gäller att få dugligt folk för viktiga och ansvarsfulla befattningar. Ja! detta är visserligen sant. Men om jag ej alltför mycket bedrar mig och misskänner den värde talare, som så yttrade sig, så vet han mycket väl att spara på styfvern. Och det vore önskligt, om han i fråga om statens medel handlade lika sparsamt som då det gäller hans enskilda affärer. Jag ber att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

Herr Strömberg: Det skulle vara mig kärt om det i någon mån kunde lyckas mig att återföra diskussionen till det område, inom hvilket jag anser den böra röra sig, min önskan i detta hänseende är så mycket lifligare, som jag hört afvikningar från ämnet, som synts mig vara i hög grad betänkliga. För min del vill jag endast i korthet nämna, att, då riksarkivet onekligen är ett af vårt lands dyrbaraste institutioner, det också torde äligga representationen att tillse att deråt egnas all möjlig omsorg. De materialier, som der äro hopade för våra så väl historiska som administrativa förhållanden, kräfva dessutom den allra största omsigt i afseende på deras bedömande och ordnande, på det att dessa materialier måtte blifva i alla afseenden så fruktbärande för forskningen och administrationen som möjligt. Hos den man, som skall stå i spetsen för allt detta, måste således förutsättas icke allenast en ovanlig embetsmannaduglighet, utan framför allt en omfattande kunskap i de många olikartade lärdomsgrenar, som med arkivets material stå i sammanhang. Vill man nu söka att vinna och vid denna institution *fästa* en man med sådana egenskaper, så synes det mig som om hans aflöning icke borde tillskäras alltför knappt, och hvad Kongl. Maj:t i detta afseende föreslagit torde verkligen vara det minsta möjliga, så mycket mera som här är fråga om ett särskildt embetsverk under sin särskilda chef. Nu har Stats-Utskottet i sitt betänkande nämnt, att detta embetsverk är ett af de mindre och att detsamma personal är mycket fåtalig samt har deruti funnit ett stöd för att öfvergå till *komiterades* förslag i afseende på lönerna inom verket.

Jag har försökt äfven jag att följa Stats-Utskottets resonnement i dess beviskraft i detta hänseende, men får bekänna att jag kommit till alldeles motsatt resultat med Utskottet. Ty är nu tjenstemannapersonalen uti ifrågavarande embetsverk *fåtalig*, så är det ju klart, att desto mer arbete faller på chefen, och att de många sökande, uppgående till tusental årligen, som komma för att begagna riksarkivet och begära upplysningar, icke kunna

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

blifva behörigen betjenade om icke han, då han icke kan hänvisa till ett tillräckligt antal underordnade tjänstemän, af sin kärlek till vetenskapen och af sin humanitet drifves att sjelf tillhandagå med upplysningar, så långt hans tid och hans krafter det medgifva.

Det är således långt ifrån riktigt att riksarkivariern på den af Utskottet anförda grunden borde blifva likställd med jemförelsevis mindre väl lottade tjänstemän. Riksarkivarierns arbete är utan tvifvel väl förtjent af det afseende, Kongl. Maj:t i sitt förslag dervid fäst.

För min del yrkar jag derföre bifall till den Kongl. Propositionen.

Herr Key: Den fråga, som här föreligger, rörer sig egentligen om 500 kronor, eller huruvida riksarkivariern skall i årlig lön åtnjuta 7,000 eller 7,500 kronor. Och hvilketdera beloppet än måtte beviljas, förefaller mig temligen likgiltigt. Men då man tyckes om jag så må säga, med all gewalt vilja göra en liten fråga till en stor, och man, att döma efter diskussionen, synes vara på god väg att lyckas häruti, ber jag att äfven med några ord få "draga mitt strå till stacken" och lemna mitt bidrag till frågans belysning.

Vill man slå sig på att tala värtaligt och vackert om riksarkivarierebefattningen, så finnes dertill godt tillfälle. Det är nemligen så, att arten och beskaffenheten af detta embete oafvisligen erfordra många egenskaper, stor sakkunskap. Det gäller att verkställa forskning och inventering i de många gömslena af det historiskt förflutnas rika skattkammare. Att under en sådan granskning, företagen med skarpsinne och sakkunskap, många förborgade ting dagligen föras upp i ljuset, det veta vi alla. Således måste man gifva allt erkännande åt värdet af det arbete, som pågår inom riksarkivet. Men på samma gång man det gör, behöfver man dock icke göra sig skyldig till det fel, som måste påbörjas flere af de talare, hvilka uppträdt i denna fråga, nemligen att de jemfört de för riksarkivets embets- och tjänstemän föreslagna löneförmåner med dem, som vissa biträden hos enskilda personer åtnjuta. Ty af den omständigheten, att bankernas, eller industriens biträden eller att en del handelsbokhållare på de stora köpmanskantoren uppbara i lön tio à tolf tusen kronor, och till och med långt deröfver kan man ej med skäl draga den slutsatsen, att en chef, låt vara för ett sjelfständigt embetsverk, och låt vara för en verksamhet såsom riksarkivarierns, nödvändigt skall hafva lika mycket. Industriidkaren kan och bör nemligen aflöna sina tjänstemän mycket högre än staten sina, och detta af det naturliga skälet, att den förres verksamhet är en konjunktursak, i dag går affären med glans och i morgon är "butikens stängd"; om industriidkaren ej vidare finner med sin fördel förenadt att bibehålla dessa högt aflönda tjenare, så är han, i motsats mot staten, oförhindrad att när som helst afskeda dem. Lika litet är industriidkaren

skyldig att, såsom förhållandet är med staten, pensionera sina tjänstemän.

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)*

Hvad nu sjelfva frågan angår, så har man redan ganska riktigt påpekat, att det af Stats-Utskottet tillstyrkta anslaget till riksarkivet är mer än 50 procent högre än det anslag, som förut till detta verk utgått, och att en dylik förhöjning på en gång icke kan anses obetydlig. Vidare har man jemfört den af Utskottet för riksarkivarién föreslagna aflöning med den, som tillkommer professorerna vid universiteten, och dervid visat att den förre skulle komma att åtnjuta 1,000 kronor mer än hvar och en af de sednare, hvilka äfven äro bland vår bildnings främste målsmän. Jag vill emellertid komma till det egentliga skälet, som bestämt Utskottet att tillstyrka den nedsättning uti riksarkivariéns löneförmåner, hvarom nu tvistas, och detta är samma skäl som komiterade uti sitt förslag framhållit. Uti de underdåniga memorial, som de särskilda cheferne för riksarkivet och Kongl. biblioteket till Kongl. Maj:t afgifvit med förslag till nya lönestater för dessa verk, hade nemligen riksarkivarién föreslagit att löneförmånerna för denna befattning skulle bestämmas till 7,500 kronor, under det bibliotekarién deremot i sitt första underdåniga utlåtande för sig endast åskat 7,000 kronor. Nu har Kongl. Maj:t tagit det *högre* beloppet för båda tjänsterna, under det komiterade föreslagit det *lägre* beloppet för båda, eller det belopp som bibliotekarién sjelf begärt uti sin år 1875 afgifna promemoria. Utskottet har delat denna komiterades uppfattning, och jag tror, att det förslag Utskottet derå grundat, är, åtminstone till en början, fullt tillräckligt.

Dessutom, i afseende å lönestaten i dess helhet, får jag påpeka, att, då förut till arfvoden åt biträdande personer samt till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjente anvisats endast 1,740 kronor, så har Utskottet nu föreslagit detta anslags höjande till 6,000 kronor. Och detta är ett betydligt plus för de tillfälliga arbeten, som vid riksarkivet kunna förekomma.

Ja, mine Herrar, denna fråga är verkligen ganska ringa. Ty om Riksarkivariéns löneförmåner skola uppgå till 7,000 eller 7,500 kronor, det betyder ej mycket, men jag har dock velat angifva Utskottets ståndpunkt i frågan; den synes mig vara fullt hållbar, då dess hemställan är lika med komiterades förslag och detta är affattadt i enlighet med hvad bibliotekets chef sjelf ansett vara nog för sig.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Häruti instämde Herrar *Johan Erik Johansson* och *Anders Aug. Andersson*.

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Grefve och Talman! Jag kommer att med min röst yrka bifall till den Kongl. Propositionen, i hvad vidkommer aflöningen till riksarkivarién. Jag gör det, icke dertöre att jag vill ålägga honom någon särskild representationsskyldighet — ty jag anser det tvärtom önskligt att något dylikt icke vidare måtte ifrågakomma — utan emedan jag anser

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)*

det nödvändigt att vid verket finnes och för framtiden må kunna påräknas personer med goda kunskaper och förmåga att värda och förvara våra viktigare historiska handlingar.

En talare har anställt jemförelser emellan vårt riksarkiv och det danska Geheime-riksarkivet; och han kunde med skäl göra det, emedan samma slags handlingar förvaras å båda dessa ställen. Jag har äfven liksom han varit inne och forskat i sistnämnda arkiv. Hvad som dervid förundrade mig ganska mycket var den omständigheten att, då jag begärde upplysningar rörande en del frågor, och man lade framför mig en stor folio-bok med hänvisning att genom densamma söka sjelf skaffa mig nämnda upplysningar, jag dervid fann att denna bok var skrifven af en svensk man, nemligen nuvarande generaldirektören Falkman, hvilken under de forskningar han der anställde rörande de halländska kyrkohermanen, verkstälde detta intressanta arbete, deraf vi svenskar kunna hafva ganska god ledning vid förefallande behof af upplysningar. Men då jag tror, att vi svenskar icke kunna göra oss räkning på den lyckan, att någon dansk eller annan utländing skall komma att verkställa ett dylikt intressant registreringsarbete för vårt riksarkiv, — den saken få vi allt sjelfva vara betänkte på att göra — så kan jag under sådana förhållanden icke annat än yrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition angående förhöjning i riksarkivariens lön.

Herr Rundgren: Med anledning deraf, att Stats-Utskottets vice ordförande ansett sig böra rikta liksom en liten förebråelse mot dem, som under denna diskussion talat för bifall till regeringens förslag i hvad angår lönen till riksarkivarierna, nemligen att de velat göra en liten fråga till en stor, ber jag få erinra att det väl egentligen är Stats-Utskottet, som bör drabbas af en dylik förebråelse. Ty om Stats-Utskottet understödt Kongl. Maj:ts förslag, är jag fullt öfvertygad derom, att neppeligen någon inom denna Kammare skulle halva yttrat sig emot detsamma. Men det är just derföre, att Stats-Utskottet ansett sig böra pruta ner den af Kongl. Maj:t för riksarkivets chef föreslagna lön, som denna diskussion inom Kammaren blifvit framkallad, och är väl detta underligt? Är det icke fast hellre helt naturligt, att de, som anse skötandet af en så viktig angelägenhet, som riksarkivariebefattningen, såsom en verklig riksangelägenhet, måste låta sig angeläget vara att tillse, att den person, som skall stå i spetsen för i fråga varande institution, må erhålla sådana löne-emolumenter, att han kan lefva fri från ekonomiska omsorger; att, med ett ord lönen blir sådan, att personer af framstående förmåga må finna med sin fördel förenligt att söka vinna en sådan plats.

Herr vice ordföranden i Stats-Utskottet omtalade derjemte, hvad som för Utskottet varit det egentliga skälet till dess hemställan om ändring af Kongl. Maj:ts förslag. Mig synes att Stats-Utskottet gjort väl, om det i sitt betänkande lagt fram detta sitt egentliga skäl i stället för att tillgripa skäl, som visa sig ohållbara. Två skäl äro af Utskottet anförda. Det ena är, att, då

riksarkivariern hittills i afseende å löneförmåner varit likställd med äldste ledamöterna i rikets kollegier, så förefunnes nu ingen anledning att gifva honom mera. Emellertid är under diskussionen ådagalagdt, att han, om Utskottets hemställan bifalles, icke vidare blir likställd med omförmälde tjänstemän, utan får lägre lön än desse. Det andra skälet, att personalen i ifrågavarande verk är fåtalig i jämförelse med den i de flesta andra embetsverk, och att följaktligen chefen icke behöfver chefs-lön, torde icke heller vara hållbart. Man har visserligen under diskussionen redan vidrört denna punkt, men, enligt min tanke, icke tillräckligt betonat haltlösheten af detta skäl. Gifvet är, att i ett verk, der personalen är fåtalig, der måste ock ansvaret i mycket högre grad hvila på verkets chef, hvilken då får till uppgift icke allenast att öfvervaka arbetets behöriga gång, utan äfven att personligen blifva en väsendtligan arbetande ledamot inom verket. Men i öfrigt, mine Herrar! om ock personalen inom verket är fåtalig, så har riksarkivariern en så mycket större personal utom verket, nemligen hela vårt lands häfdaforskare, som taga hans tid och insigter i anspråk. Det är denna synpunkt, vid hvilken man måste fästa en särskild vikt, och ur hvilken det, enligt min åsigt, måste anses nödvändigt, att riksarkivarierns lön göres så stor, att han deraf kan lefva utan ekonomiska bekymmer och följaktligen icke behöfva för sin utkomst söka biförtjenster. I detta afseende kan det vara skäl att erinra sig, hurusom den nästföregående riksarkivariern var tillika kanslerssekreterare vid de båda universiteten och dessutom upptagen af komitéarbeten och dylikt, som drogo honom från hans egentliga verksamhet såsom riksarkivarie. Den nuvarande riksarkivariern åter och — såsom jag vill hoppas fallet skall blifva med alla kommande riksarkivarier — förenar icke med sin tjänst dylika uppdrag, och bör ej heller göra det, emedan chefen för ett dylikt verk skall egna sin tid uteslutande åt att vinna kännedom om arkivet till alla dess delar.

Om nu således de båda skäl, Stats-Utskottet anført, sakna all betydelse, måste det deremot sägas, att det enda, som blifvit af Kongl. Maj:t framställdt, har så mycket större betydelse, det skälet nemligen som ligger i riksarkivets dubbla egenskap af embetsverk och vetenskaplig institution, hvaraf följer, att dess chef måste vara icke allenast embetsman, utan jemväl vetenskapsman.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Statsrådet Forssell: Herr Talman! Mine Herrar! I likhet med vice ordföranden inom Stats-Utskottet beklagar jag, att man gjort till stor en fråga, som i sig sjelf är liten, eller åtminstone att man gjort detta på ett orätt sätt. Frågan är ju ur den synpunkten liten, att hon gäller en utgift af endast 500 kronor. ehuru det väl måste medgifvas, att hon betyder mindre för statsverket, än för riksarkivet och dess chef, eller för Kongl. Maj:t, som skall tillsätta denne chef.

Jag beklagar, att man gjort frågan till stor på ett orätt sätt. I diskussionen har man nemligen inkastat spörsmålet om de all-

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)*

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

männans principerna i afseende å de högre embetsmännens aflöning, något som på den nu föreliggande frågan öfvar ganska litet inflytande.

Frågan är dock icke utan sin vikt, om man nemligen fäster uppmärksamhet derå, att hon, på sätt jag i mitt förra anförande antydde, gäller ett embetsverk af alldeles särskildt slag. Det kan för Kongl. Maj:t icke vara likgiltigt, huruvida den krets, inom hvilken han kan välja chefen för ett verk sådant som riksarkivet, är liten eller stor; ty detta verk har för hela den svenska odlingen en långt större betydelse än ett vanligt kontor för förvarandet af de för löpande administrativa ärenden nödiga akter. Ett sådant kontor kunde utan svårighet inordnas under kansliet och skötas till och med af en kamrerare, på hvars verksamhet man icke behöfde ställa några särdeles stora anspråk. Men nu eger i stället detta verk en hög betydelse för svensk vetenskap och svensk kultur. Ingen inom denna Kammare har velat förneka vigten af den svenska häfdaforskningen; och Kongl. Maj:t måste vid denna riksarkivets uppgift fästa så stor betydelse, att han icke kan finna det likgiltigt, huruvida han till chef för verket kan kalla en person, hvilken redan står högt inom vetenskapen för historisk forskning, eller detta göres honom omöjligt. Det är naturligt, att detta blefve honom åtminstone svårt, i händelse lönen sattes så lågt, som Stats-Utskottet här föreslagit. Riksdagen kan det ej heller vara likgiltigt, om Kongl. Maj:t eger en sådan möjlighet; och i detta hänseende är frågan för Riksdagen stor. Riksdagen och icke minst denna Kammare har förut i handling ådagalagt, att vetenskapens intressen för den gälla högt; och det är derföre jag vågar hemställa, om icke denna *lilla* fråga kunde behandlas så, som den i det nu angifna hänseendet verkligen är, som en *stor* fråga.

Herr Lithner: Jag skall icke upprepa hvad här blifvit af många föregående talare yttradt om riksarkivets stora betydelse, hvilken antagligen af oss alla erkännes, utan endast till bemötande upptaga några yttranden under diskussionen, som ännu icke blifvit tillräckligen bemötta.

En talare på dalabanken har särskilt till jmförelse framhållit den ifrågavarande chefens för riksarkivet förhållande till de embetsmän, med hvilka han förut varit likställd, nemligen de äldste ledamöterna i rikets kollegier. Jag ber dock få fästa denne talares och hela Kammarens uppmärksamhet derpå, att denna jmförelse numera icke är rättvis och icke eger tillämplighet, enär med antagande af den organisationsplan, som nu föreligger, riksarkivet komme att upphöra att vara ställdt under ecklesiastik-departementet, och i stället blifva ett fristående embetsverk, för hvilket riksarkivarien skulle blifva chef, och att således väl denne embetsmans ställning måste jmföras, icke med deras, med hvilka han förut varit likställd, utan med deras, med hvilka han nu komme att blifva likställd, d. v. s. öfrige chefer för embetsverken. Gå vi ut från

den synpunkten och betänka då, hvad alla här medgifva, att verket har en oändligt stor och vacker vetenskaplig och administrativ betydelse för oss, torde det vara svårt att förneka, att chefens arbete, äfven om han har endast sju tjänstemän under sig, är af den betydelse, att han bör ställas i paritet med öfriga chefer. Jag upprepar ännu en gång, att jag vill förtaga intrycket af den falska konklusionen, att man ställer chefen i paritet med de äldste rådsledamöterna i kollegierna och rätterna eller andra embetsmän, med hvilka han hittills varit likställd.

Här har yttrats många saker, som jag icke vill ingå på, men en sak förefaller mig underlig. Då nemligen den statsutskotts-ledamot, jag nyss talade om, sade, att det kanske vore bättre att utgallra hvarjehanda handlingar från riksarkivet än att på detta sätt öka anslagen för att bevara dem, förmodar jag att hans mening var, att denna utgallring skulle ske för att bespara kostnader för arkivets bevarande. Det var en kinkig sak, den ärade utskottsledamoten då vidrörde. Jag vet icke, åt hvem man skulle våga anförtro en sådan utgallring. Det vore kanske bäst att bränna alla riksarkivets handlingar, så sluppe man ju alla anslag till detta verk, ty annars vore det möjligt, att man utgallrade saker, som kunde blifva af vigt och nytta icke blott för vetenskapen, utan äfven i rent borgerligt afseende. Jag har nyligen i en tidning sett redogjort för huru just genom den utredning, som vanns genom i riksarkivet förvarade handlingar, en gammal häfdvunnen orättvisa i fråga om tillsättande af pastoratet Annerstad i Småland blef alldeles häfd. Ty i hundra år hade gått den tron, att pastoratet vore ärftligt, tills någon upphäfd sig deremot och utredde saken genom hjälp från riksarkivet. Jag nämner detta, blott för att visa, att uti detta verk ligger en utilitet, hvilken kanske kan vara värd att beakta.

Med afseende å antalet embetsmän, som af Kongl. Maj:t föreslagits, får jag säga, att jag så väl i detta afseende, som i fråga om lönen för riksarkivarien, instämmer med Kongl. Maj:t. Om man ser på hvad som i Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof rörande just denna punkt förekommer, får man se, att riksarkivariens åligganden växt på ett otroligt sätt. Man får der se, att antalet af besökande, som behöfva göra källforskningar ökats på ett otroligt sätt, så att då de år 1875 utgjorde 1,852 personer, deras antal under förra hälften af sistlidne år uppgick till 1,028. Om man nu betänker, hvad tid dessa besökande upptaga för embetsmännen i verket, inser man, huru väl der behövas förstärkta arbetskrafter. Nu säger Utskottet, att detta kan hjälpas genom extra-ordinarie arbetskrafter. Men jag föreställer mig, att det arbete, som inom detta verk förekommer, fordrar någon vana för att kunna fullgöras på ett något så när tillfredsställande sätt. Jag föreställer mig, att det fordras, blott för att vägleda personer, som vilja göra källforskningar, någon kändedom om verket, om dess arbetsordning, dess inredning, ja till och

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)*

Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)

med om dervarande hyllor och fack, hvarå handlingar förefinnas. Jag föreställer mig, att det icke är så lätt, att inom detta verk med så få utsigter till befordran endast genom dessa extraordinarie biträden, hvilka man endast vill påkosta en liten lön, upprätthålla arbetet. Jag föreställer mig ock, att det är något så speciellt, så unikt i hela detta embetsverk, att man icke gerna der, som i andra verk, kan för göromålens utförande anlita skrivvare eller extraordinarie biträden, hvilka så länge de vilja vara der för någon gratifikation, vara qvar, men sedan få gå. Det skulle i tillämpningen icke mycket gagna för den anda och kontinuitet, som bör råda inom verket.

Om olämpligheten af dyrtidstillägg för chefen är redan af Herr Berg yttradt allt hvad som derom behöfs, och jag tager mig friheten att bedja Kammaren lägga hans ord väl på minnet. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts framställning.

Herr Rydin: Det är blott några upplysningar, jag vill gifva, i anledning af vice ordförandens i Stats-Utskottet yttrande angående förhållandet mellan riksarkivarien och bibliotekariens löneförmåner. Det är väl sant, att bibliotekarien ansett de med denna befattning förenade löneförmåner böra sättas till 7,000 kronor, under det riksarkivarien såsom sin åsigt uttalat, att riksarkivets chef borde åtnjuta 7,500 kronor i lön, men hela denna del af saken kunna vi ju lemna å sido och endast hålla fram den frågan: huruvida man med fog skulle kunna gifva riksarkivarien högre aflöning än Kongl. bibliotekets chef? Härpå svarar jag ett obetingadt ja. Det fordras nemligen helt andra egenskaper och ett annat slags skicklighet för att sköta riksarkivariebefattningen än bibliotekarietjensten. Till den senare platsens skötande erfordras företrädesvis en administrativ skicklighet; till den förra tjensten åter kräfves derjemte en framstående vetenskaplig bildning. Jag vill till belysning af dessa förhållanden nämna, att t. ex. i Köpenhamn geheimearkivarien har 1,200 kronor högre aflöning än chefen för det Kongl. biblioteket, och anledningen härtill är den, att man der anser den förstnämnda af dessa befattningar vara af särdeles stor och väsentlig vikt. Samma skilnad i lön eller 1,200 kronor råder äfven mellan geheimearkivarien och ledamöterna af Danmarks hofrätt.

Herr Axel Bergström: I början af denna öfverläggning fick jag den uppfattning, att Stats-Utskottet icke så synnerligen höll på det föreliggande förslaget, enär Utskottet skickade ut i striden *blott en* af sina ledamöter, Herr L. O. Larsson, hvilken, dessutom såsom ledamot af lönerogleringskomitén, hade en viss förpligtelse att uppträda till försvar för komiterades förslag. Det skulle derföre kunna antagas, att, om man i allo gifvit akt på den parlamentariska taktikens fordringar, man å den sida, jag tillhör, lämpligen bort låta bero vid hvad i ämnet redan var å denna sida yttradt. Jag skulle således i viss mån kunna gifva Herr

Statsrådet och chefen för Finans-departementet rätt deruti, att man å vår sida på obehörigt sätt gjort en liten fråga till en stor; men jag ber att sådant må förlåtas för välmeningens skull att vilja understödja regeringens förslag.

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.
(Forts.)*

För öfrigt kan jag för min del icke medgifva, att denna fråga är en liten fråga; ty enligt min tanke, är det icke en liten fråga, när det gäller att göra hvad rättvisa och billighet kräfvat. Och då jag är af den åsigten, att rättvisa och billighet kräfvat beviljandet åt riksarkivarien af det lönebelopp, Kongl. Maj:ts förslagit eller 7,500 kronor, samt likaledes anser, att arkivets tjänstepersonal bör bestämmas i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, så har jag ansett mig böra uttala detta i Kammaren.

För min del skänker jag mitt fulla erkännande åt chefens för Finans-departementets yttrande om den säregna betydelse, som riksarkivarien har, derigenom att han bör gå i spetsen för den fosterländska häfdeforskningen. Men man får icke taga hänsyn uteslutande till hans egenskap af häfdeforskare; helst denna befattnings icke alltid kunnat med utmärkta sådana besättas; man måste äfven — hvilket jag gör — fästa sig vid hans egenskap af embetsman. Man har förut jemfört riksarkivarien med andra högre embetsmän, och jag vill fortfarande göra det. En talare på stockholmsbanken har, under åberopande af Utskottets förklarande, att denne chef bör vara likställig med de äldste ledamöterna i rikets kollegier visat, att ifrågavarande chef likväl icke, om Stats-Utskottets förslag ginge igenom, blefve verkligen i löneförmåner likställd med desse ledamöter. De *äldste* kollegiiledamöterna åtnjuta nemligen 7,000 kronors lön. Det skulle kunna hända, att man just bland desse råd någon gång funne en lämplig chef för riksarkivet. Man har åtminstone i förra århundradet haft en ledamot i Kammarkollegium, Kammarrådet Botin, som var en utmärkt häfdeforskare och troligen skulle blifvit en utmärkt chef för riksarkivet. Om nu det förutsatta fallet inträffade, skulle ett äldre kollegiiråd, om kallelsen till riksarkivarie antoges, nödgas lemna en lön å 7,000 kronor för att tillträda en å 6,400 kronor, och först efter fem års tjänstgöring, såsom riksarkivarie, uppnå sitt gamla lönebelopp 7,000 kronor. Sådant vore orimligt. Snarare bör ett äldre kollegiiråd i en till högre lopp, eller 7,500 kronor, bestämd riksarkivarielön finna en lockelse att emottaga kallelsen.

Man har äfven jemfört riksarkivarien med den ende expeditionschef, som för närvarande är uppförd på ordinarie stat, nemligen expeditionschefen i utrikes-departementet. Men denne embetsman har 7,500 kronors lön, och jag tror, för min del, att Riksdagen, då fråga en gång uppstår att uppföra äfven öfrige expeditionschefer på ordinarie stat, jemväl åt dem måste bevilja enahanda lönebelopp. För min del anser jag riksarkivarien böra ställas lika med en expeditionschef.

På dessa grunder, och då jag ej kan ingå på att åt riks-

Arkivariern anvisas mindre lön än 7,500 kronor, yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Ang. ny aflö-
ningsstat för
Riksarkivet.*
(Forts.)

Öfverläggningen var slutad. Enligt det beslut Kammaren fattat i afseende på sättet för punktens föredragning, upptog Herr Talmannen först de yrkanden, som under öfverläggningen förekommit beträffande aflöningen för Riksarkivets chef, samt gaf, i öfverensstämmelse med dem, propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan i berörda hänseende, som ock på afslag å samma hemställan och bifall i stället till hvad Kongl. Maj:t rörande aflöningen för bemälda chef föreslagit. Herr Talmannen förklarade sig anse den förra af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, blef en omröstningsproposition af följande lydelse uppsatt, justerad och anslagen.

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 1:sta punkten af utlåtandet N:o 21 i fråga om aflöningen för Riksarkivets chef, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan i denna del, bifallit Kongl. Maj:ts proposition i fråga om aflöningen för bemälda chef“.

Omröstningen företogs och utföll med 99 ja mot 68 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutit i enlighet med ja-propositionen.

Sedan utgången af omröstningen för Kammaren tillkännagifvits, anmälde Herr *Abraham Rundbäck* sin reservation mot det fattade beslutet.

Derefter gäfvos propositioner å de yrkanden, som blifvit gjorda i afseende på de öfriga delarne af Utskottets föreliggande hemställan; och när propositionen på bifall till samma hemställan besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren alltså bifallit Utskottets förslag jemväl i de delar, som icke rörde aflöningen för Riksarkivets chef.

Som tiden långt framskridit, uppsköts den vidare föredragningen af Stats-Utskottets förevarande utlåtande till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt derom förut gjordt tillkännagifvande, komme att fortsättas.

§ 6.

Herr *E. Behmer* afgaf en motion, angående pension för skalden Carl Wilhelm August Strandbergs enka; och blef denna motion, som erhöi ordningsnummern 142, på begäran bordlagd.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.